

KURIER LITIEWSKI

w WILNIE dnia 20. Czerwca V. S. ROKU 1808.

S. PETERSBURG VS. d. 9 Czerwca. GL Baggowut wyznaczony dywizyjnym naczelnikiem 5 dywizyi. Kommendantami półków zostają: Siewierskiego dragonii Podpółkownik Leparski. Nowogrodzkiego muszkietyerów Podpółkownik Bakuriński. Połtawskiego Podpółkownik Konszin. GL inżynierów Gerardowi pozwolono własnym kosztem zrobić wodną komunikacyą w powiecie Jamburskim przez wykopanie 2 kanałów do Fińskiej odnogi prowadzących, na co dać się onemu ziemia skarbową w potrzebnej ilości; na brzegu morskim zrobić jeszcze małą przystań dla batów; sam GL Gerard i następcy jego mieć będą ztąd dochód, a jeśli by skarb koniecznie potrzebował onej komunikacyi, wróci właścicielowi lub następcom jego koszt łożony.

Głównym opiekunem żeglugi kupieckiej na morzu Azowskiem będzie Kammerher Kampenhausen; w Taganrogu postanowiony sąd kupiecki, na którego utrzymanie wyznacza się corok ze skarbu po 10750 rubli. Wyprowadzenie stali do narodów Azyatyckich jest pozwolone.

W ukazie d. 23 maja danym Senatowi J. J. Mość wyraził. Znajdując koniecznie potrzebnym, ażeby rekruci przy samém ich przyięciu mieli odzienie wygodne do służby do której idą, tak dla łatwiejszego uczenia wojennych obrótów, iako i dla tego, ażeby to odzienie mogło przez czas nieiaki zastępować zwyczajny mundur żołnierski, gdy znaczna jest potrzeba sukna do umundurowania całej armii; osądziliśmy za rzecz przyzwoitą względem odzienia rekruckiego przepisanego w rozdziale 1 punkcie 11 powszechnej ustawy o naborze, postanowić co następuje.

1. Zamiast chłopskiej sukni i siermiężnych spodni dawać rekrutom suknię żołnierskiego kroju z guzikami, i pantalon z prostego sukna, byleby było dobre i nosiste, z podszewką płocienną.

2. Z podobnego sukna dawać rekrutom halasztychy i inne części odzienia drobniejsze, iakie są rance; pod tych imieniem rozumieją się mantelzaki, w których żołnierze wygodnie mogą nieść swój bagaż niżej w płociennych workach, mantelzaki będą ztąd pożyteczne, iż rekrut od dnia przyięcia swego przywykać będzie do żołnierskich ciężarów, do których przewożenia z partyami rekruckimi mniejsza stanie się potrzeba obywatelskich podwod.

3. Ponieważ dla różnych okoliczności nie mogą obywatele zdający rekrutów i komendy wojskowe gotować wyznaczone odzienie i sprzęty, ten obowiązek porucza się naczelnikom Gubernii, którym wcześniej wydane będą pieniądze, tak na kupienie sukna chłopskiego i płótna do podsz-

cia, iakoteż na zapłatę za uszycie wszystkiego odzienia według wzorów, które im teraz będą przesłane.

4. Co każda rzecz kosztuje, i iak wiele wynidzie na każdego rekruta, Gubernatorowie powinni szczególne o tém wiadomości przesłać do Ministrów wewnętrznego i wojennego potęgi lądowej.

5. Na uszycie Gubernatorowie mają prawo wyznaczać służących w Guberskich rotach i sztafkich kommendach żołnierzy, którzy umieją krawiectwo, a w niedostatku ich udawać się do wezwania wolnych krawców i odstawnych żołnierzy.

6. Te rzeczy na odzienie rekrutom przeznaczone, w czasie zgotowane chować się mają za wiedzą Horodnicznych, którzy podczas naboru wydając one rekrutom, tegoż czasu odbierać będą od zdających pieniądze, ile skarbowi kosztowało, bez żadnego naddatku. Naczelnicy Gubernii na ten koniec odbiorą od Ministra wewnątrznych interesów szczególne przepisy.

7. Oprócz wyliczonych rzeczy dawać trzeba rekrutom zamiast czapek furazerki wzorowe, iakie od Ministra wojennego przepisane będą, także z prostego chłopskiego sukna uszyte, parę popolitych chłopskich bótów z twardej skóry iuchtowych, a zamiast 2 par pończoch zimowe i letnie szkarpetki. Inne zaś rzeczy, iakie są koszule, rękawice, kozuch, etc zostają według dawnego przepisu bez odmiany.

8. Wszystkie rzeczy w 7 punkcie wyrażone dostawić powinni oddający rekruta w naturze.

9. Dla różnych niewygód w przyjmowaniu od zdających rekruta, przepisanego prowiantu i soli w naturze, przepisuje się ażeby płacili według sprawkowej ceny tego miejsca, gdzie nabór jest rekrucki, pieniędzmi za 6 czterweryków mąki, za 3 garce krup, i za 6 funtów soli, które pieniądze idąc do izby skarbowej będą wydawane na wyżywienie rekrutów, dopóki w drogę nie pójdą, iakoteż na przeprowadzenie ich do miejsc zkładowych, później do półków. Gdy to nowe postanowienie służy za dopełnienie ogólnego urządzenia o naborze rekrutów, ażeby oniem wszędy wiadomo było, rządzący Senat nie omieszką wraz wydać potrzebnych rozkazów. Kontrasygnował Minister wewnątrznych interesów X. Kurakin.

Metropolita Wołoski Dożyteusz, Biskupi Józef, Konstantyn, Boiarowie Kradulaspul, Gika, Filipik, Wakareskul, Ralei, Georgiew, Wariawist, Kreculesk, Filipesk, Komnian, Balacian Kreculeski, wielu innych, przystali do J. J. Mości pokorne pismo dziękując za doznaną opiekę od czasu wstąpienia wojsk Rossyiskich do tego kraju, iak

koteż za odesłanie Gł. Miłoradowicza, który sprawiedliwie zasłużył na imię wybawiciela Bukarestu; naostatek wyznając, że ich oycyzna stać nie może bez wysokiej opieki J. J. Mości, podobna dziecięciu oddalonemu od matki, które kroków swoich prostować nie umiejąc wyciąga ręce ku niey; tak Wołoszczyzna udała się z ufnością do tego, któremu winna życie, byt swój, zachowanie przywilejów.

WIEN d. 11 Czerwca. Arcy X Ferdynand W. X. Wurtzburgski przybył do naszej stolicy. Między rządem Austryackim i Bawarskim stanęła umowa, żeby obu narodów obywatele używać mogli nawzajem dobrodzieystwa fundacyi dawniej uczynionych dla rodziny, zgromadzeń, i miejsc rozmaitych, chociaż te przeszły pod obce panowanie mocą traktatów. Nadworny Doktor Quarin darował szpitalowi braci miłosiernych w Leopoldstadt którego przez lat 30 był dozorcą, sumę znaczną.

Senat Serwianów w Belgradzie d. 28 Maia odebrał doniesienie, iż z rozkazu, Mustafy 4 do obozu pod Nissą wytkniętego nadszedł niedawno korpus wojsk Tureckich Seraskiera Bairaktar z Ruszuk przez Nicopolis i Widdin 5 kolumnami 30 t. ludu zbroynego liczący. Tamże przybył Basza Nissy z swoim wydziałem, a Basza Widdinu Mollah z 8 t. stanął nad Timok; czekają jeszcze Ottomani przybycia Baszów Saphii i Seres, którzy z dywizjami swoimi już są w drodze. Do tej wiadomości przydał wódz Serwianów kommanderujący w tych stronach, drugą przez szpiegów odebraną, że Sułtan postanowił Serwią podbić, i na ten koniec Turcy chcą wtargnąć do kraju w liczbie 130 t. żołnierza z 3 stron razem; iakoż gotują się na wyprawę w Bulgaryi. Nad brzegami rzek Morawy i Timok zakładają baterie, stąd do Dunaju; całe ich wojsko żywność i amunicyą odbierać będzie z Saphii, gdzie jest skład główny. Tamże z Constantinopola Kassyer Sułtański przyniósł znaczne summy w gotowiznie na żołd wojsku. Obozy Ottomańskie pod Zwornik i Skopinę nie liczyły dotąd nad 12 t. zbroynych, lecz nagle pomnażać się zaczęły. Wie o wszystkiem Naczelnik Czerny, przeto założył w Korwingrad kwaterę główną od niejakiego czasu, gdzie każe zgromadzać całą potęgę narodu swego; pod Uschitzą i Bailową 2 mniejsze wojska oddziały postawił.

LONDYN d. 20 Maia. G. Prewost z kilko regimentami przybył do Hallifax w Nowey Szkocyi, mając bronić Canadę i drugie osady Angielskie w Ameryce północney, gdy Rpta podbić zechce; w takim przypadku rząd nasz ma przygotowane posiłki znaczniejsze, które jednak nie wystarczą podobno na zastąpienie rozległych krajów, gdyż wiadomo że Rpta kilkakroć tysięcy milicyi na wyprawę posłać może. Wątpimy nawet, żeby prawdziwą była powieść o rozdwojeniu prowincyi Amerykańskich, i oświadczeniu przez północne uczynionem, że oderwą się od południowych w przypadku zapaloney wojny z Brytanią. To pewniejsza, że nasi Ministrowie traktują o

świadczając Republikantom powolność na ich żądania; z drugiej strony Kongres nie zdaie się porywczy do wojny, chcąc iakikolwiek handel zachować.

Po zaszłych niedawno odmianach w Hiszpanii zwróciliśmy uwagę do Ameryki. Powszechne jest rozumienie, iż Admiralicya opatrzywszy należycie obronę i bezpieczeństwo oycyzny w Europie, cokolwiek mieć będzie wojska i okrętów nie użytych na wyprawy już zaczęte i wiadome wszystkie przeszłe do nowego świata, żeby za pomocą X. Brezyljskiego Peru, Platę, Mexico, inne Królów Katolickich dzierżawy na wiek oderwała od Hiszpańskiej korony. Rozdwoione są opinie Anglików o łatwości tego przedsięwzięcia; jedni rozumieją, że obywatele pomienionych krajów słysząc o zaszłych odmianach na Castilskim tronie, garnąć się będą chętnie wszyscy pod berło Jerzego 3; w takim przypadku rząd nasz albo niektóre prowincye zatrzyma, albo ze wszystkich uformuje naród udzielny, który za takie wypłacając się dobrodzieystwo, samym tylko Anglikom produktów swoich i skarbów udzielać przyimie obowiązek.

Zdaniem drugich, w umyśle Amerykanów przeważa zastarzała nienawiść ku Anglikom różney wiary wyznawcom. Naypierwszy attak wytrzymać będzie podobno G. Liniers; w te strony Sidney Smith popłynął; do portów Brezyljskich zmierzają inne wojska i eskadry nasze; niewiadoma ich liczba i potęga, równie iak siły które X. Regent wystawić może; związek nasz z Portugalczykami nie wiele ułatwi trudne dzieło, gdyż między temi a Hiszpanami nieprzełaganą dotąd nienawiść postrzegano.

Na całej przestrzeni morza śródziemnego, prócz Afrykańskich same tylko już Sardyńskie i Sycylijskie porty są nam otwarte. W Sycylii mianowicie kupujemy wina i owoce za cenę dość wysoką, ponieważ ich nigdzie więcej dostać nie podobno; w zamianę dając produkta i towary nasze dość tanio, gdyż ich sprzedać nigdzie nie możemy. Cena byłaby nieskończenie mniejsza, gdyby Sycyliiczycy rzeczy od nas kupionych w części większej nie odprzedawali w portach Ottomańskich. Angielskie wojska Sycylią zastępujące wynoszą głów 13 t. tym żołd płacimy regularnie piastrami, z kąd po całej wyspie okazała się gotowizna cyrkulacya nigdy przedtem nie widziana; stąd pomnożył się obywatelski dostatek, wszyscy dziś mogą bez trudności pozwolić sobie zbytku dawniej nieznanego. Niedawno jeszcze z fregat naszych jedna do Palermo zaniosła 500 t. piastrów.

Z nowemi posiłkami na morze północne poszli G. Murray i Paget; Kennedy jest Kommissarzem, Frank inspektorem szpitalów. X. Manchester wyznaczony Gubernatorem Jamaiki. Lord Collingwood został Admiralem flagi błękitney, Duckworth Wice Admiralem czerwoney, Warren i Thornborough białey, Pellew błękitney, Purwis, Cochrane, Auvergne X. Bouillon, Sidney Smith wyższą rangę w służbie morskiej otrzyma-

li. X. Gallii sławnego Sheridana Podskarbm swoim w Xięstwie Gallii wyznaczył.

Rzecz nie jest wątpliwa, że Admirał Trowbridge płynący do Indyi wschodniej z okrętem liniowym Blenheim od 74 armat utonął na brzegach Madagascaru. Syn jego Kapitan chcąc mieć pewną wiadomość o tém nieszczęściu, z Madras udał się do wyspy Francuzkiej. Wielkorządca G. Decaen przyiósł grzecznie młodzieńca; gdy zaś powieści żeglarskie rzadko bywają rzetelne, sam jego zachęcił do szukania prawdy, i środki do tego najszybsze pokazał. W pismach naszych wyliczone są summy bardzo znaczne, które otrzymali od Króla w przydatku do pensyi od Parlamentu wyznaczonych, X. Gallir, Yorck, Kent, Cumberland, Clarence inni Królewiczowie; pieniądze pochodziły z sprzedaży okrętów nieprzyjaciółom zabranych od początku wojny, których część pewna według dawnego zwyczaju koronie należy.

BAYONNE d. 27 Maja. Rzecz jest pewna że d. 15 czerwca odprawi się u nas walny zjazd Hiszpański; głoszą że W. X. Berg i Clivii przezydować będzie; lecz obecność jego potrzebna w Madricie dla utrzymania spokoyności; sam więc Imperator Napoleon obecny chce być obradom, i na ten koniec wielkie przygotowania czyniemy. Admirał Massaredo jest wyznaczony Ministrem morskim w Hiszpanii, Kanonik Escouquitz konsyliarzem stanu. Zaczynają przybywać do nas osoby wybrane do przyszłego zjazdu. Junta składać się będzie z osob 150; w niej zasiadać mają z duchowieństwa Arcy Biskupi Burgos i Sewilli, Biskupi Palencia, Zamora, Oriente, Pampluna, Girona, Urgel, Generałowie zakonów Benedyktyński, Dominikański, Franciszkański, Karmitów bosych, ojców miłosierdzia, Augustyniański, 20 Plebanów których Biskupi wyznaczyli. Z Grandów Hiszpańskich Xiążęta, Frias, Medina Celi, syn jego, Ossuna, Parque, Hrabowie, Orgaz, Fuentes, Santa Cruz, Nugnez, Colome, Graia, Cattelal, Sevilla, Castellane, Salamanque, Gissernelo, Burgos, Conquista. Deputowani z miast Xerez, Ciudadreal, Malaga, Ronda, Santiago, Oviedo, Coruna, Sanfete, Girona, Madrid; z miast handlowych, Cadix, Barcellona, Bilbao, Valencia, Sevilla, Alicante, Burgos, Sebastian, Ander; z miast Amerykańskich reprezentanci; Hawany, Nowey Hiszpanii, Peru, Buenos Ayres, Guatimali, S. Fé z tychże krajów i miast rodowici; nakoniec deputaci banku S. Karola i kompanii Filipińskiej.

Wszystkim wyższa zwierzchność zaleciła, żeby do Bayonne przynosili dokładną wiadomość o edukacyi, rolnictwie, handlu, prawodawstwie narodu swego, i cokolwiek zciaga się do porządku i powszechnej szczęśliwości. Kanonik Escouquitz otrzymał order Karola 3. X. Infantado podróż odprawi do Hollandyi. Wszystkie razem szkoły Madrickie deputacyą wysłały do W. X. na której czele Professor Uniwersytetu Manes prosząc o protekcyą dla nauk i uczonych wyraził; że gdy Napoleon wśród wojennego pożaru zaszczycał opieką swoją Niemieckie szkoły, Namiestnik jego w śród pokoju nie zechce odmówić względów swo-

ich Professorom Hiszpańskim równie sławnym jak są Goettingscy i Wiedeńscy; szkoły Madrickie przyłożyły się nawięcej do rozniesienia światła w swoim narodzie. Odpowiedział W. X. iż pod opieką nowego rządu Hiszpania pewną nadzieję mieć powinna widzieć odnowioną chwałę w dawniejszych wiekach z nauk i oświecenia nabytą.

COPENHAGA d. 8 Czerwca. W Helsingburgu wczora Szwedzi uroczyste nabożeństwo odprawili za szczęśliwe powodzenie oręza swego przeciw Duńczykom. Chodzi u nich po rękę odezwa Króla Gustawa Adolfa do poddanych, gdzie zagrzewając każdego do mężstwa i stateczności, oświadcza uczynić życia własnego ofiarę w obronę kraju. Z Gothemburga odebraliśmy długo oczekiwane doniesienie o klęsce w ludzianu poniesionej, przy wzięciu przez Anglików okrętu Krystyan Kapitana Janssen; 3 Officerów Duńskich, 62 marytków poległo w bitwie, 37 ciężko, 52 lezy ranionych było. Lecz z przeciwniej strony z liniowe okręta nieprzyjacielskie tak zepsute zostały, że obydwa musiano do Anglii odsyłać dla naprawy. Zawczora widzieliśmy przez Sund idącą dość liczną flotę, rozumiano że statki są przewozowe, dziś wiadomo że były kupieckie tylko, bez ładodowych żołnierzy, ładowne towarami Angielskimi i zamorskim produktem, które nieprzyjaciół chce wszelkimi sposobami tajemnie wprowadzić do portów nad morzem Bałtyckim położonych; lecz gdy to jest niepodobno dla ścisłego ich zamknięcia, wszystkie na czas bardzo długi zostać muszą w magazynach Szwedzkich.

Blizkiego niebezpieczeństwa podobieństwo czułość rządu naszego obudza; kazano pilnie opatrzyć i naprawić batterye i fortyfikacye nadmorskie, które stolicę naszą opasują, ażeby nieprzyjaciółom przystęp zatrudnić jak naybardziej; dzieło ważne tém łatwiej wykonamy, że dziś prócz wojska regularnych i milicyi na ochotnikach nie zbywa z całej Selandyi tłumem przychodzących. Pogłoska o przeysciu Marszałka Bernadotte z Sleswiku do Fionii, ztamtąd przez Belt większy do naszej wyspy zawczesną była; zostaje na lądzie spodziewając się wkrótce odebrać znaczny posiłek; między innemi regimenta gwardyi Hiszpańskiej pomnożę wojska tego narodu zostające pod komendą Margrabiego La Romana. Rząd Angielski wiadomość odebrawszy, jak ludzko obchodzimy się z jeńcami, polepszyć kazał los poymanych Duńczyków; pozwalając im gromadnie mieszkać, żółd i dostarczenie potrzeb wszelkich podwyższono. D. 4 niedaleko wyspy Langeland 6 Duńskich szalup atakowały korwetę Angielską od 18 armat; po bitwie blizko 5 godzin trwającej poddał się nieprzyjaciół ztraciwszy Kapitana swego. Tegoż dnia flotty Angielskie wyspę Selandyę opasujące po całej linii długo dawały ognia obchodząc doroczną pamiątkę narodzenia Jerzego 3, który zaczął rok życia 71; była pogłoska o śmierci tego Monarchy; lecz ta podziśdzien jest bezdowodną. Z Norwegii żadnych niema wiadomości, ponieważ pocztę nie przysłały z tego kraju,

zapewne obecnością Anglików zatrzymane.

PARYŻ d. 4 Czerwca. Przez omyłkę donoszono, że małoletni syn Królowej Etruryi został w Hiszpanii; przyjechał w kilka d. do Fontainebleau po matkę. Karol 4 i cała jego rodzina w tym zamku, i drugich umieszczona, porządek życia dawniejszy zachowuje.

W Ecoen otworzono szkołę na 130 panienek ufundowaną przez Napoleona; wszystkie są córki Kawalerów legionu honorowego; w liczbie ich jest córka Marszałka Victor, piosł Bourgoing, Admirala Linois, Ministra Forfait, G. Ferrand, Desaix, Guillot, i wielu innych. Zbliża się do końca i wkrótce będzie pod sąd powszechności oddane dzieło wielkie, nad którym znaczna liczba uczonych mężów przez lat 7 ciągle pracowała we Francyi, układając porządnie materiały, zbierane z trudnością przez lat 3 w Egipcie, to jest podróż Francuzów do tego kraju, i opisanie wszystkich osobliwości, starożytnych zabytków które tam znaleźli. Księga była drukowana kosztem rządowym, który wyniósł do 5 mill. franków; Napoleon rozkazał 300 piękniejszych exemplarów zachować dla siebie, które ma rozdać w podarunku znaczniejszym osobom; inne w liczbie większej w handel puszczone, na miejscu w Paryżu kosztują 6 t. franków; dzieło pożyteczne i ciekawe, któremu podobne już dawno nie wyszło z pod prasy drukarskiej, ozdobione jest więcej niż 800 tablicami figur większymi,

Imperator Napoleon oglądając port Bayonne kazał w nim uczynić potrzebne naprawy, toż budować 3 fregaty, korwet kilka, wiele przewozowych statków; postrzegłszy wchodzący z S. Sebastian Hiszpański okręt, rozmawiał długo z Kapitanem, i kazał onemu iść za sobą do pałacu, dając poznać tym sposobem, jak szacuje lud morski tego narodu.

Donieśliśmy że G. Dupont jest wyznaczony komendantem w Cadix, przed tym portem stanowiący okręt Angielski od 74 armat, armatą został odpędzony; więc Kapitan wysłał do Gubernatora mniejszy statek z pewnymi propozycjami, i odbiera następującą odpowiedź. Nie potrzebujemy Anglików Hiszpanii; zatargi nasze z Francją do was nie należą; dzieło to jest domowe. Chcecie zpać port Caraque, zabrać eskadrę Francuzko Hiszpańską? przedsięwzięcie dla was pożyteczne zaiste; lecz błędnie rozumiejąc iż nas niegotowych znajdziecie. Liczymy 15 t. żołnierza w obozie S. Rocha, tyleż w Cadix; G. Solano przybywa tu z dywizją swoją, G. Dupont z 30 t. Francuzów jest w Sewilli. . . Tymczasem Anglicy usiłują podburzyć Marokanów; rząd zaś Francuzki żąda u nich wyraźnej odpowiedzi; podobno nie zechcą obrażać Francyi z Hiszpanią połączoney; lecz jeżeli do twierdzy Ceuta raz wypalą, długo tego żałować będą.

Na ostatniem posiedzeniu Senatorów, Regault Minister przekładał potrzebę wcielenia do na-

rodu naszego Toskanii, Parmy, i Placencji; mówił po nim Senator Semonville, dowodząc, iż brzegi morza śródziemnego we Włoszech do Francyi należeć powinny dla wygody i bezpieczeństwa od Anglików. Mówili że w Liwornie Francuzi nie raz doznali gwałtu; że maytków zaciąg będzie łatwiejszy; że Gantheaume opatrując Corfou wyprawę Angielską już tam płynącą uprzedził, że w Spezzia roboty są zaczęte, które ten port podobnym uczynią Toulonowi, gdzie przed rokiem zbudujemy 6 okrętów liniowych. Przydali jeszcze, iż w Anvers i Flesingue Napoleon wkrótce mieć będzie 30 większych statków zbroynych; więcej w Brest, liczną eskadrę w Lisbonie i Toulonie; w Anconie i Wenecyi 10 okrętów liniowych; cóż mówić o flottach gotujących się w Cadix, Ferrolu, Carthagenie.

Z tych względów Senat wyrok napisał; na przód Parma i Placencja będą Francuzkim departamentem Taro nazwanym, który 6 osob przysze do prawodawczego zgromadzenia. Już zaś Toskania dzieli się na 3 departamenta, Arno, Ombrone, Morza śródziemnego, które przyszlą razem prawodawców 12, tak żeby liczba ich ogólna 342 wynosiła. W kraju nowo przyłączonym ufunduje się Senatorya. Miasta Florencja, Livorno, Parma, Placencja są położone w rzędzie przedniejszych narodu Francuzkiego, których Mairowie powinni być obecni przysiędze Imperatorów na tron wstępujących.

Mówiliśmy o przeniesieniu serca Marszałka Vauban do świątyni inwalidów; obrządek nadzwyczajnie był okazały, obecni Marszałkowie, Senatorowie, Ministrowie. GG, tłum obywatelów. paradowały woyska, grały działa. Niosł zwłoki pradziada prawnuk Pelletier Marszałek polny dawnej służby. Pierwszy G. Inspektor korpusu inżynierów miał mówić pochwalne słowo; lecz do Bayonne powołanego mowę czytał inny urzędnik. Po nim wojenny Minister Clarke miał rzecz, krótką. Dalej korpus inżynierów ofiarował Marszałkowi Lefebvre X. Gdańskiemu wieniec laurowy i medal, które ten składając na pół posązu Vaubana: Duszo, rzekł, bohatera, który był obrońcą oyczyzny, pogromem iej nieprzyaciół, uczonym, i obywatelem, przyimii czule hołd naszego przywiązania i wdzięczności, w tym przybytku gdzie zwycięstw naszych pomniki iasnieją. Niech ten tryumfalny wieniec ozdabia wyobrażenie twoje, któryś tyle razy laurem był wieńczony, Imperator Napoleon przez moje ręce ciebie wieńczy. Nakoniec Marszałek Serrurier Gubernator domu inwalidów złożył urnę zawierającą serce Vaubana, wieniec, i medal w monumencie wystawionym obok grobowca Turenuszowego; na pierwszym napisano: Tu spoczywa Vauban, służył lat 57, odprawił 25 kampanii, 10 ran odniósł, znajdował się w 140 bitwach, 53 twierdz dobył, 33 nowe zbudował, 300 dawnych we Francyi naprawił.